

Over de zelfgekozen transitie naar beter

Schrijven ten behoeve van de Commissie van Wijzen

=====

In deze notitie informeert Coöperatie Laatste Wil de Commissie van Wijzen, die gevraagd is te adviseren over de juridische mogelijkheden en de maatschappelijke dilemma's met betrekking tot hulp bij zelfdoding aan mensen die hun leven voltooid achten. (¹)

Coöperatie Laatste Wil bepleit de autonome route (zelfbeschikking, zelfregie) met betrekking tot het eigen levenseinde, én de beschikbaarheid van adequate laatstewilmiddelen voor alle volwassenen die dat tijdig voor zichzelf geregeld willen hebben.

Handelingsvrijheid.

Heel veel mensen willen zelf bepalen hoe zij om willen gaan met de dingen die op hen afkomen. Door de tijd heen is het aantal mensen met deze opvatting over handelingsvrijheid gestaag gegroeid, vooral vanaf de tweede helft van de vorige eeuw.

Handelingsvrijheid is een principe en niet aan een domein gebonden. Het inzicht dat mensen elkaar zo veel mogelijk handelingsvrijheid dienen te gunnen en geven, is in ons democratisch bestel verankerd. De meerderheid behoort zo goed mogelijk rekening te houden met de opvattingen en belangen van minderheden.

Handelingsvrijheid is een sociale zaak. Handelingsvrijheid is ingebed in het systeem samenleving en de vormgeving van het samen leven. De uitoefening van handelingsvrijheid vindt haar beperking in de voorwaarde dat een ander niet materieel of immaterieel wordt geschaad door degene die de vrijheid neemt te handelen.

Genoegdoening bij opgelopen schade ten gevolge van het in vrijheid handelen van een ander, is geborgd in wetten, regels en procedures.

Handelingsvrijheid schept verantwoordelijkheid.

¹ Brief aan Tweede kamer van de ministers van VWS en Veiligheid en Justitie; d.d. 3 juni 2014.

Handelingsvrijheid vooronderstelt een hoge mate van autonomie; geen blinde zelfbepaling, maar afgewogen, situatief gewogen zelfregie.

Keuzemogelijkheden.

Essentie van handelingsvrijheid is het vinden van een eigen, bij het individu passende weg om in hoge mate van vrijheid te kunnen handelen. Als er slechts één manier van handelen wordt toegestaan, is er feitelijk geen sprake van een gekozen vormgeving van het handelen. In zo'n geval zijn er slechts voorschriften.

Het principe van handelingsvrijheid (keuze uit meerdere opties) is feitelijk alleen uitgesloten bij de bepaling van het moment waarop het individu het eigen leven beëindigd wil zien.

Nb: niet de keuze van de manier maar van het moment waarop, is dus uitgesloten.

Het recht op zelfbeschikking dient ook te worden gezien tegen de achtergrond van de achtergrond van de toenemende technologische ontwikkelingen in de medische wetenschap.

Transitie.

Voor degene die het eigen sterven wil regisseren, is de dood slechts een momentum. De dood wordt begeerd vanwege de verwachting dat de toestand na het sterven beter is dan de toestand waarin degene verkeert die zijn/haar eigen dood wenst. Deze verwachting is niet (meer) te beïnvloeden ten gunste van het leven. Het verlangen naar wat er na de dood in het verschiet ligt, is groter dan de drang om te blijven leven. Denk bijvoorbeeld aan 'rust', 'nieuw leven', 'niets', 'eeuwigheid'. Het doodgaan, het sterven, is voor velen slechts een transitie, een overgang van de ene in een andere toestand.

Handelingsvrijheid als principe is op alle levensterreinen herkenbaar en erkend, behalve op het vlak van de transitie van leven naar de toestand voorbij aan dat leven hetgeen slechts via de dood kan worden geëffectueerd. Het leven lijkt geleefd te moeten worden, ook al is dat leven een last die de persoon in kwestie niet (meer) wil dragen.

Humaniteit.

In geval van het zelfgekozen levenseinde zijn louter als inhumaan te kwalificeren methoden mogelijk, zoals ophanging of voor de trein springen. De finale besluitvorming over het versnellen van de komst van de dood, is voorbehouden aan een arts. De arts kan echter slechts handelen als dat voldoet aan criteria zoals genoemd in het wettelijk kader, én in overeenstemming is met zijn eigen opvattingen.

Handelingsvrijheid rond levensbeëindiging ligt dus in tegenstelling tot alle andere dingen die op een mens afkomen, bij een ander dan degene waarom het primair gaat.

Een uiterst discutabele, het democratisch bestel tartende uitsluiting.

De strafbaarheid van hulp bij zelfdoding is een bijkomende verhindering van het zelf beschikkend handelen inzake het eigen levenseinde, omdat niet iedereen vanwege fysieke beperkingen in staat is om op de juiste manier de het leven beëindigende handelingen uit te voeren. Hulp bij zelfdoding hoort anno 2014 niet (meer) in het Wetboek van Strafrecht; hulp bij zelfdoding vraagt om vernieuwing van regulering.

Draagvlak.

In maart 2014 is door de NVVE vastgesteld dat 86% van de respondenten voor het recht op een waardig levenseinde is en dat 44% ⁽²⁾ van de volwassen Nederlanders vindt dat de mensen die een einde aan hun eigen leven willen maken over de daarvoor benodigde middelen moeten kunnen beschikken.

Laatstewilmiddelen zijn voor deze ruim 5 miljoen 18-plussers het noodzakelijke sluitstuk van de mogelijkheid om handelingsvrijheid te hebben op het vlak van de transitie naar een door het individu als beter gezien voorbij aan het leven dan de actuele toestand.

Coöperatie Laatste Wil.

In april 2013 is de Coöperatie Laatste Wil (CLW) opgericht. De doelstelling van CLW is om te bewerkstelligen dat voor de leden van de coöperatie zonder enige vorm van list en bedrog, dan wel strafbaar handelen adequaat werkende en humane laatstewilmiddelen ter beschikking zijn op het moment dat het lid daar gebruik van wil maken.

- De rechtsvorm 'coöperatie' is gekozen omdat een coöperatie als speciale vereniging tot uitdrukking brengt dat de leden gezamenlijk werken aan de realiseren van de doelstelling.
- Onder list en bedrog scharen we het kopen en/of importeren van verboden middelen en het om de tuin leiden van artsen om medicijnen te sparen.
- Om strafbaar handelen (hulp bij zelfdoding) te voorkomen dient het laatstewilmiddelen ten principale eigenstandig, dat wil zeggen zonder helpende hand van een ander, gebruikt te kunnen worden.
- Een adequaat werkend laatstewilmiddel geeft vooraf zekerheid over het gewenste effect (de dood). Tegelijkertijd verstaat CLW daar ook onder:
 - dat het proces van transitie tot op het laatste moment stopgezet moet kunnen worden, zonder dat er blijvende schade is voor de gebruiker van het laatstewilmiddel;
 - dat omstanders die het transitieproces volgen of de gebruiker van het laatstewilmiddel na afloop van het proces vinden, geen schade wordt aangedaan.
- Een humaan laatstewilmiddel werkt snel, pijnloos en zonder nare, met de zintuigen waarneembare bijverschijnselen voor de gebruiker.

Het lidmaatschap van CLW staat open voor alle volwassenen.

De coöperatie heeft medio 2014 ruim 2250 leden en werkt in de luwte van het politieke en maatschappelijke debat over euthanasie, palliatieve sedatie en levensbeëindigend handelen bij voltooid leven, aan de realisering van haar doelstelling.

Coöperatie Laatste Wil richt zich exclusief op de zogenoemde autonome route.

Verzoek.

Gezien de vergrijzing van de naoorlogse generatie zal naar aller verwachting het nu al zeer brede maatschappelijke draagvlak voor de wettelijke acceptatie van de beschikbaarheid van adequate laatstewilmiddelen, snel groeien.

De burgers die de versnelling van zelfregie en vergroting van handelingsruimte in de roerige zestiger jaren van de vorige eeuw bewust hebben meegemaakt, worden de komende jaren

² 86% van de volwassen Nederlanders vindt dat iedereen recht heeft op een waardig levenseinde en daarvan vindt 51% dat de daarvoor benodigde middelen voor degenen die dat willen, beschikbaar moeten zijn. 51% van 86% = 44%. Bron: NVVE, maart 2014

de 'nieuwe' ouderen. Hetgeen een sterke impuls zal geven aan het opeisen van vrijheid om te handelen overeenkomstig de eigen opvattingen.

Het bestuur van Coöperatie Laatste Wil verzoekt u als Commissie van Wijzen in uw beraadslagingen recht te doen aan het bestaan van de opvatting dat elk individu de in sociaal perspectief begrensde vrijheid van handelen toebedeeld dient te krijgen om eigenstandig de transitie vorm te geven naar een begeerde toestand voorbij aan het leven en het momentum van het intreden van de dood.

Daartoe is nodig dat adequate en maatschappelijk gezien acceptabele laatstewilmiddelen ter beschikking komen, uitsluitend voor degenen die zulks voor zichzelf willen.

Graag wisselen wij met uw commissie nader van gedachten over het bovenstaande en de manier waarop een en ander gerealiseerd zou kunnen worden.

Met de meeste hoogachting,
namens het Bestuur van Coöperatie Laatste Wil,

Jos van Wijk
Voorzitter

Gert Rebergen
Secr./penningmeester